

[Povlsen.]

Arbejde for Agitationen for Universitetet i Aarhus, og der er Stiftamtmand Dreyer, Professor Tage Hansen, Landstingsmand Harald Jensen og Lensgreve Mogens Frijs. Jeg tror, jeg tør sige, at uden Forklejnelse for alle de andre gode Mænd, som har arbejdet for denne Sag, bør disse Navne nævnes her, hvor vi staar overfor Virkeliggørelsen af den Tanke, de arbejdede for.

Da Sagen rejstes i 1906, førtes den ikke til noget Resultat; man stod den Gang overfor en meget stor Udvidelse ved Københavns Universitet og overfor en ny Lønningsordning for Professorerne, der vilde koste mange Penge, og var derfor ængstelig for at gaa til de yderligere Udgifter, der vilde kræves til Oprettelsen af det jydsk Universitet.

Saa kom Krigen, under hvilken Tanken naturligvis maatte ligge stille, men straks efter Krigen blev den taget op igen, i 1919. Nu er Biskop Frederik Nielsen død, men en anden af de jydsk Biskopper træder ind i Agitationen, Biskop Poulsen fra Viborg, og man søgte nu tillige at faa Agitationen lagt ud paa et langt bredere Grundlag end tidligere, idet man foretog en Henvendelse til samtlige 623 jydsk Sogneraad, af hvilke de 77 pCt. gav Tanken fuld Tilslutning.

Nu naaede man da til den 13. Oktober 1919 at faa nedsat en Kommission, der skulde undersøge og overveje dette Spørgsmaal om et jydsk Universitet — paa Forhaand kunde man ikke tale om Universitetet i Aarhus —, og denne Kommission arbejdede saa til 1925 og afgav den Betænkning, som er alle ærede Medlemmer bekendt. Her var der jo fuld Enstemmighed om, at der burde oprettes et Universitet i Jylland, og et stort Flertal — saa vidt jeg husker 13 af 17 — ønskede, at det skulde ligge i Aarhus, medens 4 foreslog Viborg som Stedet for det nye Universitet. Det kunde imidlertid ikke lade sig gøre paa Grund af de politiske Forhold i 1926 at faa Sagen ført videre frem.

Men da var det, at man i Aarhus, paa Forslag af Professor Erik Arup, gik til at oprette en Universitetsundervisning for egen Regning, uden Statens Støtte, og Lederne af denne Bevægelse henvendte sig saa til daværende Undervisningsminister Byskov og opnaaede, at der af ham blev søgt gennemført en kgl. Anordning, hvorved Universitetsundervisningen i Aarhus oprettedes og der blev givet Adgang til at tage den filosofiske Forberedelseseksamen i Aarhus.

Dette Skridt fra daværende Undervisningsminister Byskovs Side kunde jo gennemføres uden Lovgivning, eftersom der ikke krævedes Udgifter, men Undervisningsminister Byskov ønskede dog at høre de forskellige politiske Partiers Mening, og der foreligger Udtalelser fra alle Partierne om deres Stilling.

Venstre gik med til et 3-aarigt Forsøg. De Konservative og Socialdemokraterne ønskede ikke at udtale sig, men vilde overlade det hele til Ministeren, eftersom der ikke behøvedes nogen Lovgivning derom. Det radikale Venstre derimod udtalte, at det

„var stemt for en Løsning af det jydsk Universitetsspørgsmaal, saa snart de økonomiske Forhold maatte tillade det; Partiet kunde billige, at der gjordes Forsøg ved, at den i Aarhus planlagte Filosofikumsordning godkendtes af Ministeriet, idet man dog ansaa det for betydningsfuldt, at der i størst muligt Omfang i Filosofikumsaaret samtidig sikredes Adgang til anden Undervisning,“ — og saaledes var det saa, man gik frem derovre, idet man oprettede et Kursus til Filosofikum, men samtidig sørgede for, at der kunde gives Undervisning i en hel Række Fag: Hovedfagene ved Skoleembeds-eksamen.

Det var kun en 3-aarig Prøvetid, man havde gennemført her ved den kgl. Anordning af 8. August 1928. Man vilde nemlig se, om der virkelig var nogen Mulighed for at samle et tilstrækkeligt Antal Studenter derovre, og om der, som det ogsaa blev nævnt af det ærede Medlem Hr. N. Neergaard, var Mulighed for at skaffe de egnede Lærerkrafter dertil. Nu er de 3 Aar snart gaaet, og det har vist sig, at begge disse Spørgsmaal kan besvares fuldt bekræftende.

Det har vist sig, at man har kunnet samle et forholdsvis betydeligt Antal Studenter rundt omkring fra, fra hele Jylland, nogle fra Fyn og nogle enkelte endogsaa fra Sjælland, og til Trods for, at der altsaa kun undervises som Forberedelse til Filosofikum og i de enkelte Fag under det filosofiske Fakultet, som jeg har nævnt, har man altsaa kunnet samle i det første Aar 57 Studenter, der underkastede sig den filosofiske Prøve, i 1930 67, og i 1931 vil Tallet komme til at ligge omkring 60. Skønt man kun havde regnet med en 1-aarig Undervisning, viser det sig, at der blandt Studenterne var mange, der ønskede at fortsætte, og derfor udvidede man Undervisningen, saaledes at man gjorde den 2-aarig, ja endogsaa 3-aarig, og i Øje-